

50

NEVŞEHİR
VİZYON PLANI
'VOLKANİK PEYZAJ COĞRAFYASI'

PLATFORMU

KENTSEL VİZYON PLATFORMU

‘Kentsel Vizyon ile Kurgulanan Kentler’

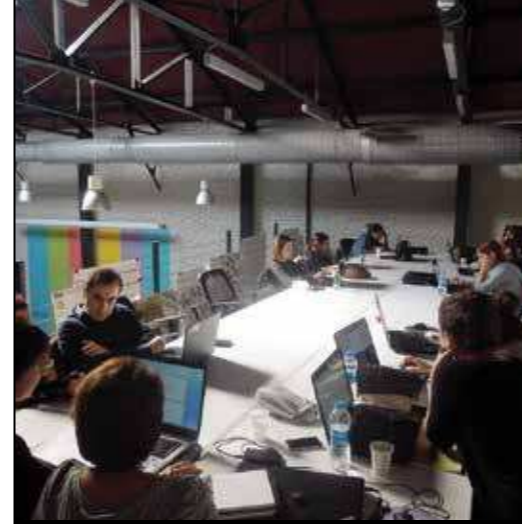
NEF ve Kentsel Strateji tarafından kurulan
Kentsel Vizyon Platformu
kamu, sivil ve özel sektör işbirliği ile

- bölge
- kent
- mahalle

ölçeğinde çalışmalar yaparak, yeni planlama
yaklaşımı ve modellerini tartışmaya açmaktadır.

81KENT
VİZYON
www.kentselvizyon.org

“Nevşehir Vizyon Planı”
‘Kentsel Strateji’ tarafından geliştirilen
kapsam ve içerik çerçevesinde,
A. Faruk Göksu ve Sıla Akalp’in
Stüdyo 33’te verdiği eğitimler sonucunda
Gizem Kunt tarafından hazırlanmıştır.

01

ANALİTİK BAKIŞ
Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

07

02

STRATEJİK BAKIŞ
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

15

03

VİZYON
Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

20

04

3x3 VİZYON ve EYLEM ÇERÇEVESİ
Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

23

05

NEVŞEHİR'İN GELECEĞİ İÇİN
9 TEMEL İLKE

36

BÖLÜM

01

ANALİTİK BAKIŞ

Stratejik Göstergeler
10 Temel Sorun ve Fırsat
BEK Analizi

STRATEJİK GÖSTERGELER

Nüfus:
286000 kişi

Ekonomik Değerler:
-Turizm
-Çömlekçilik
-Halı Dokumacılığı
-Depolama
-Şarapçılık

Eğitim:
- Nevşehir Üniversitesi
- 4 Meslek Yüksek Okulu

Tarihsel İzler:
-1.Dönem: Paleolitik, Neolitik, Antik Dönemler
- 2. Dönem: Roma, Bizans ve Türk Dönemi
- Arkeolojik Sit Alanı (121)
- Kentsel Sit Alanı (11)

Performans Kriterleri

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

47

ÇEVRE
62

EKONOMİ

38

SOSYAL
34

YAŞAM KALİTESİ

39

Sosyal Altyapı:
- 41 Kütüphane
- 2 Sinema
- 5 Müze

Doğal Değerler:
- Erciyes
- Melendiz
- Hasan Dağı
- Ihlara, Gomeda, Beydere, Güvercinlik, Kızılçukur, Çat, Giboz Vadileri
- Kızılırmak

10 TEMEL FIRSAT

Dünya miras alanı	1
Kültürel topoğrafya, toprak, su ve hava	2
Uluslararası düzeyde tanınırlık	3
Üniversite ve meslek yüksek okullarının nitelikli eleman yetiştirme programları	4
Doğal ve kültürel zenginlikler	5
Doğal depo sistemleri	6
Terk edilmiş tarihi bölgelerin canlandırılmasına yönelik girişimler	7
Geleneksel yaşam ve yerel kültürler	8
Farklılıklar coğrafyası	9
Kızılırmak ve vadi coğrafyası	10

10 TEMEL SORUN

- 1 Kültürel ve doğal dokunun kaybı
- 2 Bölgesel yönetim ve planlama eksikliği
- 3 Katma değer yaratma potansiyelinin yeterince değerlendirilememesi
- 4 Yatay ve dikey işbirliği ve koordinasyon eksikliği
- 5 Sosyal ve kültürel yapı uyumsuzluğu
- 6 Kent merkezindeki kentsel kalite
- 7 Yerel yatırımcı eksikliği
- 8 Göç ve işgücü kaybı
- 9 Tarihi kent merkezine uyumsuz gelişim
- 10 Yerel üretimin kaybolması

BEK ANALİZİ

Kaynak: Kentsel Strateji

Birikim

Geleneksel Yaşam
Kültürü
Festivaller
Kaya Oyma Evler

Bereket

Kızılırmak
Üzüm bağları
Çanak-çömlek
Ponza Taşı
Doğal Soğuk Hava Depoları

Beceri

Halı Dokuma
Çömlekçilik
Şarapçılık
Depolama

Bakış

Alternatif Turizm
Kültür Turizmi
Güzel Sanatlar
Ahilik

Büyüme

Üniversite
Kültür
Yerel Kalkınma
Girişimcilik

Beklenti

Koruma- Turizm Birlikteliği
Kamu- Özel- Sivil Birlikteliği
Yerel Kalkınma
Kentsel Gelişim

Ekoloji

Vadiler
Kızılırmak
Peribacaları
Tarım: Bağcılık

Ekonomi

Turizm, Kültür
Tarım
İstihdam
Yeni Girişimcilik
Yaklaşımları

Eşitlik

Kentsel Gelişme
Mekânsal Gelişim
Yerel Halk -Turizm

Etkinleştirme

Üniversite
Yerel Halk
Köhnemiş Mekânlar
Terkedilmiş Kültür Mirası

Edinim

Koruma- Kullanma Dengesi
Sosyal Gelişme
Sosyal- Kültürel Uyum
Entegre Sektörel Gelişim

Entegrasyon

Nehir — Vadi
Üniversite — Kent
Üniversite - Vadi
Kamu- Özel- Yerel Halk
Sektörler arası

Koruma

Doğal Miras
Geleneksel Yapı
Yaşam Kültürü
Bilinçlendirme
Tanıtım- Reklam

Kapasite

Genç Nüfus
Yabancı Yatırımlar
Turizm Tesisleri
Peribacaları
Kaya oyma evleri

Kalkınma

Turizm
El sanatları
Tarım
Ev Pansiyonculuğu

Kimlik

Kaya oyma evler
Peribacaları
Kale
Volkanik peyzaj

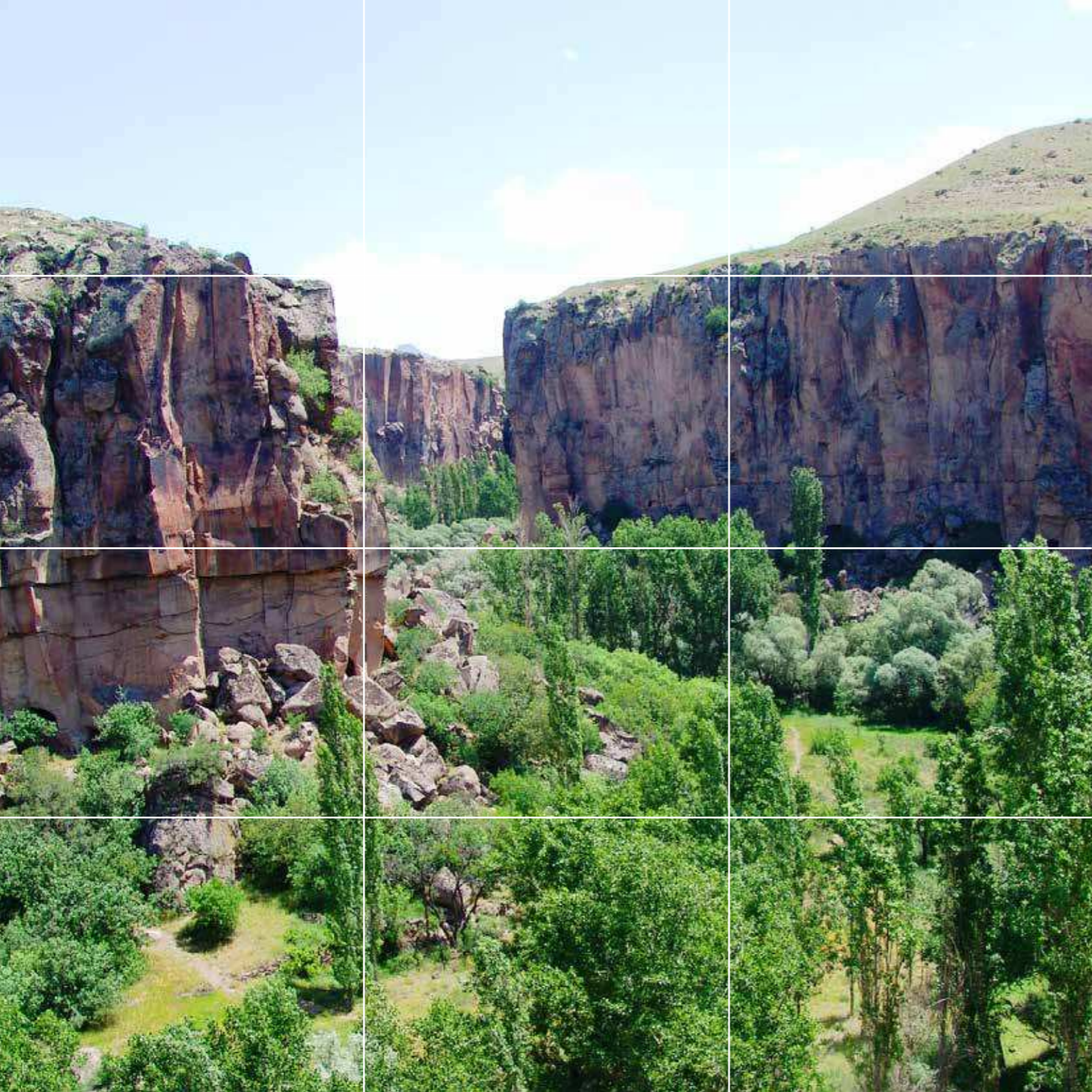
Katılım

Yerel Halk
Öğrenciler
Turist
Kamu-Özel

Kurgu

Yeni Turizm Stratejileri
Yeni Kalkınma Modelleri
Üniversiteler Arası Etkileşim

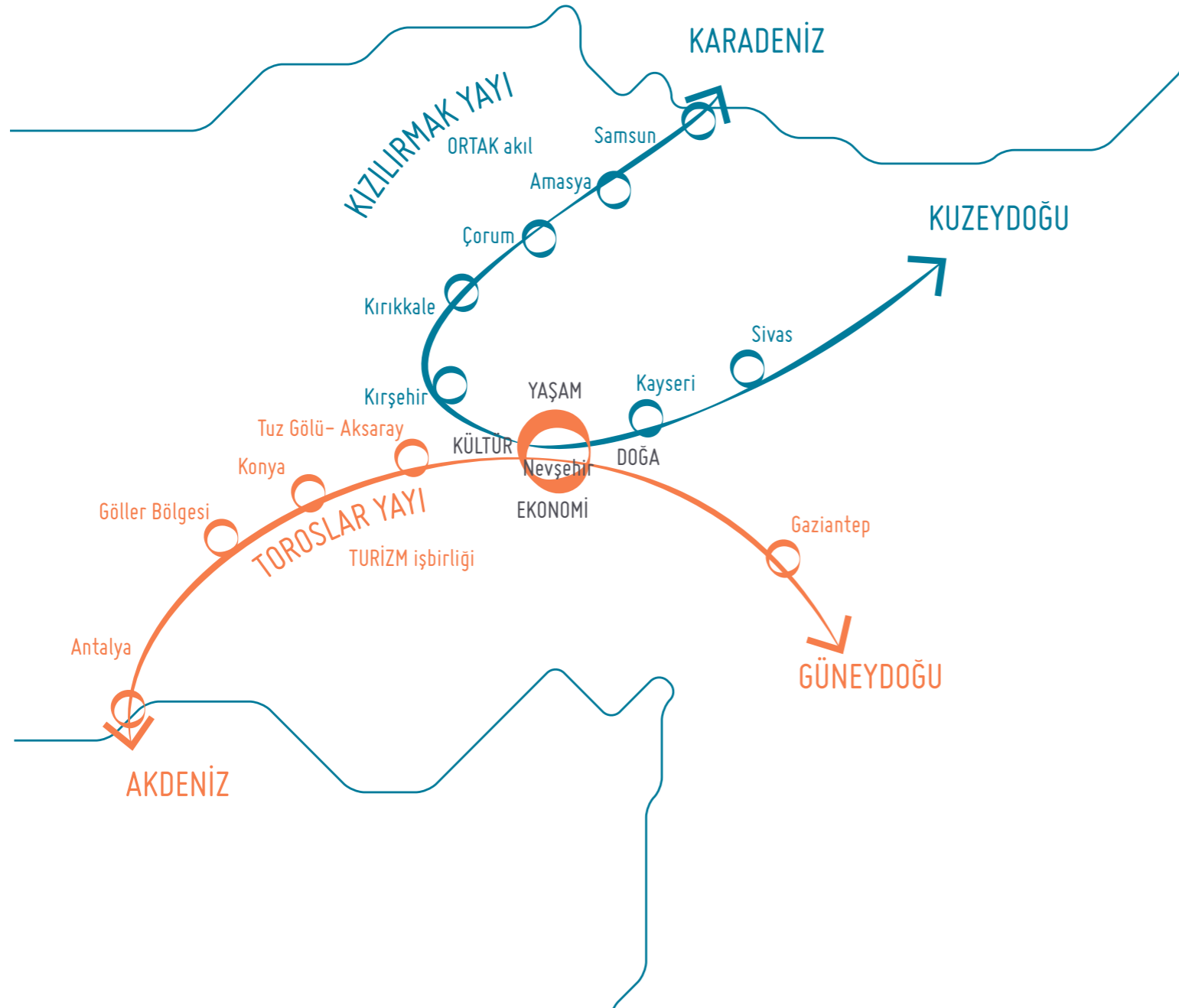
BÖLÜM

02

STRATEJİK BAKIŞ
Bölgesel İşbirliği
Kent Kurgusu

2 YAY 1 KENT

BÖLGESEL İŞBİRLİĞİ

NEVŞEHİR, BÖLGE İÇİNDE HANGİ STRATEJİK ROLÜ ÜSTLENECEK?

Bölgenin gelişiminde iki yay bir kent kurgusu esas alınacaktır. Yaylardan birincisi Kızılırmak Yayı'dır. Kızılırmak Yayı illerinin oluşturacağı birliktelik, hem Kuzey yönü ilişkilerinin kapısı hem de nadir değerleri ile ön plana çıkaran havzanın korunmasının anahtarıdır. Kızılırmak kentleri, ortak akıl platformu kurarak bölgesel gelişmeyi tetikleyici kararlar üretmeli, Nevşehir, Kayseri, Samsun bu platforma öncülük etmelidir.

İkincisi ise Akdeniz'e uzanan Toroslar Yayı'dır. Gaziantep- Kayseri- Nevşehir- Aksaray- Konya- Göller Bölgesi ve Antalya'ya kadar uzanan Torosların şekillendirdiği yaydır. Toroslar Yayı, dünya miras alanı, kış turizmi potansiyeli, kıyı turizm altyapısı, kültür turizmi potansiyeli, eşsiz doğal güzellikleri, mutfağı ve kültürel mirasını içeren bir çeşitlilik yayıdır. Yay üzerinde turizm çeşitliliğinin esas alındığı ortak senaryolar ile Türkiye'de önemli bir turizm koridoru yaratmak mümkün olacaktır.

Yakın Çevre bölgesel gelişimde ise Nevşehir Merkez, Göreme, Uçhisar, Avanos, Ürgüp, Ortahisar, Mustafapaşa yerleşimlerinin üst düzeydeki kültür ve doğal potansiyelleri kullanılarak, paralelinde ise tek sektöre dayalı bir gelişme yerine çeşitli ekonomik kaynaklar geliştirilerek ve yerleşimlerin birbirleri ile alan ilişkileri kurularak dayanıklı bir bölgeye sahip olması hedeflenmektedir. Bu hedefe bağlı olarak yerleşmeler; üniversite, turizm ve alternatif ekonomik faaliyetler bağlamında ilişkilendirilmişlerdir. Aralarında kurulan ilişkilerin süreç içerisinde kuvvetlenmesi ile her yerleşmenin ilişki içerisinde olduğu diğer yerleşmeler ile daha da güçlü gelmesi amacıyla ilişkiler kurulmalıdır.

KENT KURGUSU

YENİ KENT KURGUSU NE OLACAK?

Nevşehir'in kentsel gelişiminin anahtarı çeşitlilik ekonomisi olmalıdır. Çeşitlilik ekonomisinin sağlanması için yakın çevresi ile kentsel müdahale ağı sistemi kurgulanmalıdır. Hem kaynakların geliştirilmesi hem de yerleşimlerin birbirleri ile alan ilişkileri kurması ile Nevşehir yaşam- turizm ikileminden sıyrılmış dayanıklı bir ekonomiye sahip olacaktır.

Üniversite ve kent arasında belirgin bir etkileşimin gerçekleştirilebilmesi için üniversiteyi kent merkeziyle ilişkilendirmek ve kentin ekonomisine katkı sağlayacak bölümlerin açılması gerekmektedir. Üniversite ve hizmetler kimliğine paralel olarak; üniversite öğrenci ve kent merkezi kimliklerinin geliştirilmesi amacıyla; mevcut üniversiteye iletişim, halkla ilişkiler fakültesi açılarak, öğrenci yerleşimleri ve ticaret ile kent merkezinin kuzey aksında geliştirilmesi kararı verilmiştir. Merkezin kuzeyinde bulunan vadinin kent üniversite işbirliği çerçevesinde çok işlevli rekreasyon aksı olarak işlevlendirilmesi, kentin merkez bölgesinin yürünebilir ölçekte ve canlı olmasını aynı zamanda yeşil bir kent imajının da sürdürülmesini sağlayacaktır. Tarihi fiziksel yapıya sahip mahallelerdeki kentsel dönüşüm projelerinin revize edilerek mevcut yapıya uygun geliştirilmesiyle birlikte tarihi dokuların kente kazandırılması ve nitelikli gelişim alanlarının oluşması amaçlanmaktadır.

BÖLÜM

03

VİZYON

Bölgesel Vizyon
Kentsel Vizyon

BÖLGESEL VİZYON

ÇEŞİTLİLİĞİ ile FARKLILAŞAN
EVRENSEL DEĞER

KENTSEL VİZYON

DENGE ve UYUM COĞRAFYASI

BÖLÜM

04

3X3 VİZYON ve EYLEM
ÇERÇEVESİ

Vizyon Çerçevesi
Eylem Çerçevesi

VİZYON ÇERÇEVESİ 3 X 3 EYLEM ÇERÇEVESİ

1 FARKLILIK

- 1 Konum:**
'Tarihsel İzler'
- 2 Doğal Depolama**
'Geçmişten Bugüne'
- 3 Özgün:**
'Yaşam Tarzı ve Mimari'

2 TEMA

- 1 Dayanıklılık:**
'Sisteme Uyarlanabilirlik Yeteneği'
- 2 Eğitim:**
'Genç Nüfusun Yaratacağı Kentsel Gelişim'
- 3 Bereket:**
'Geleneksel Üretimin Sürekliliği'

3 STRATEJİ

- 1 Kalkınma:**
'Yerel Değerler'
- 2 Dönüşüm:**
'Sürdürülebilirlik'
- 3 Bütünleşme:**
'Koruma Kullanma Dengesi'

NEVŞEHİR'İN GELECEĞİ

1 SEKTÖR

- 1 Alternatif Turizm:**
'Çeşitliliğin Yöntemi'
- 2 Tarım:**
'Turistik Değere Dönüşüm'
- 3 Depoculuk:**
'Mağaralarda Saklı Kalanlar'

2 PROGRAM

- 1 Eğitim:**
'Üniversite-Kent Etkileşimi'
- 2 Turizm:**
'Yeni Stratejiler'
- 3 Toplum:**
'Yerel Ekonomi'

3 PROJE

- 1 Eğitim:**
'Üniversite ve Bilimsel Etkileşim Mekanizması'
- 2 Turizm:**
'Uçhisar- Göreme- Ürgüp Üçlüsü'
- 3 Alternatif Ekonomik Çeşitlilik:**
'Kültürel Bakış'

VİZYON ÇERÇEVESİ

3 FARKLILIK

3 TEMA

3 STRATEJİ

Konum

Dayanıklılık

Kalkınma

Doğal Depolama

Eğitim

Dönüşüm

Özgün

Bereket

Bütünleşme

3 FARKLILIK

1 Konum

Tarihsel İzler

Kapadokya Bölgesi, doğa ve tarihin bütünleştiği bir yerdir. İnsan yerleşimlerinin Paleolitik döneme kadar uzandığı Kapadokya'nın yazılı tarihi Hititlerle başlar. Tarih boyunca ticaret kolonilerini barındıran ve ülkeler arasında ticari ve sosyal bir köprü kuran Kapadokya, İpek Yolu'nun da önemli kavşaklarından biridir. İpek Yolu'nun Kapadokya'dan geçmesi ve Hititlerden bugüne birçok tarihi uygarlığın yaşaması bölgenin tarihsel önemini artırmaktadır.

2 Doğal depolama

Geçmişten Bugüne

Ürünlerin katma değerini artıracak doğal depolama sistemlerinin varlığı önemli bir avantajdır. Ürünlerin hiç masraf yapılmadan depolanabilmesi rekabetçilik açısından önemlidir, böylece ürünler sezon dışında daha yüksek fiyatlara satılabilmektedir. Nevşehir ve ilçelerinde yaklaşık 1200 adet doğal soğuk hava deposu bulunmaktadır.

3 Özgün

Yaşam Tarzı ve Mimari

Kayalara oyulmuş geleneksel Kapadokya evleri ve güvercinlikler, yörenin özgünlüğünü ortaya çıkarmaktadır. Bölgenin tek mimari malzemesi olan taş, yörenin volkanik yapısından dolayı ocaktan çıktıktan sonra yumuşak olduğundan çok rahat işlenebilmekte ancak hava ile temas ettikten sonra sertleşerek çok dayanıklı bir yapı malzemesine dönüşmektedir. Kullanılan malzemenin bol olması ve kolay işlenebilmesinden dolayı yöreye has olan taş işçiliği gelişerek mimari bir gelenek halini almıştır.

3 TEMA

1 Dayanıklılık

Sisteme Uyarlanabilme Yeteneği

Nevşehir kentinin kültürel miras değeri, çeşitliliğın kaybolması, tarımsal üretim, ekilebilir alanların tüketilmesi ve doğal afetler konularında dayanıklı olması gerekmektedir. Kentlerin bu çerçevede göstereceği direnç, dayanıklılığın artmasını sağlamaktadır.

2 Eğitim

Genç Nüfusun Yaratacağı Kentsel Gelişim

Üniversitelerle işbirliğinde gelişecek eğitim mekanizması ve bunun kent ve insan ile etkileşimi en önemli yaklaşımlardan biri olacaktır. Üniversite- kent etkileşimi; sosyal, ekonomik, kültürel ve ekolojik geliştirme ve iyileştirmeleri bilimsel çatı altında yerel ile etkileştirerek tasarlamayı hedeflemektedir. Bu hedefin sonucunda; sosyal ve kültürel yaşama katkı olarak; kültürel etkinliklerin artırılması, yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ile toplumsal gruplar arası sosyal eşitlik ana amaçlar olacaktır.

3 Bereket

Geleneksel Üretimin Sürekliliği

Yerleşmelerin her birine özgü olan potansiyel alternatif üretim biçimlerinin sürekliliğinin sağlanması, bu üretilere destek ve altyapı sağlamakla gerçekleştirilebilir. Tarım alanlarına teşvik sağlanarak tarımsal üretim yapılması teşvik edilmelidir. Alternatif üretim biçimleri ise halkın bilinçlendirilmesinin yanında, eğitim altyapısının geliştirilmesiyle sağlanacaktır. Geleneksel üretimin sürekliliğinin sağlanması; Nevşehir'in bölgesel vizyonunu güçlendirerek, sosyal, ekonomik ve fiziksel açıdan da gelişim sağlayacaktır.

3 STRATEJİ

1 Kalkınma

Yerel Değerler

Kültür turizmi için kaynak olan yerel kimliğin korunması ve geliştirilmesi turizmin devamlılığı için en önemli etkidir. Nevşehir'de turizmin ön plana çıkmasıyla arka planda bırakılan halk, yerel geçimini artık sağlayamayarak ve yerine yabancılaşarak, göç etmeyi tercih etmektedir. Kent gittikçe yerelden yoksun, boş ve kimliksiz bir yer haline dönüşme tehdidi ile karşı karşıya gelmektedir. Yerel kimliğin ve özgünlüğün korunmasında, turizm aktivitelerinin yerel ile birlikte kurgulanması, kent mekânıyla etkileştirilerek yerel halkın da turistik aktivitelerden kaynaklı kazançta ortak olması sağlanmalıdır.

2 Dönüşüm

Sürdürülebilirlik

Önemli bir turizm potansiyeline sahip olan Nevşehir için oluşturulması gereken ilk stratejilerden biri sürdürülebilirlik kapsamında dönüşüm olmalıdır. Belirsizliklere ayak uydurarak dönüşen Nevşehir, bu sayede daha dayanıklı hale gelecektir. Kültürel miras değerlerini, çeşitliliği, üretimin korunmasını, desteklenmesini sağlamak ve bilinçlendirmek başlıca yürütülmesi gereken çalışmalardır.

3 Bütünleşme

Koruma Kullanma Dengesi

Kültür turizmi temel olarak korumaya olanak sağlar ancak iyi yönetilmediği takdirde kültür varlıklarının yıpranmasına, bozulmasına ve değeri kaybetmesine yol açar. Kültür mirasının turistik kullanımında koruma-kullanma arasındaki dengeyi oluşturmak oldukça önemlidir. Korumaya ilişkin çalışmaların yanı sıra kültür mirasının korunarak kullanılmasına yönelik projeler de geliştirilmelidir.

EYLEM ÇERÇEVESİ

3 SEKTÖR

3 PROGRAM

3 PROJE

Alternatif Turizm

Eğitim

Eğitim

Tarım

Turizm

Turizm

Depoculuk

Toplum

Alternatif
ekonomik
çeşitlilik

3 SEKTÖR

1 Alternatif Turizm

Çeşitliliğin Yönetimi

Nevşehir'da hayvancılık ve tarıma dayalı önemli bir gıda sektörü bulunmaktadır. En çok ekimi ve dikimi yapılan tarımsal ürünler mısır dane, tütün, üzüm ve zeytindir. Ayrıca sebzelerden domates, biber, hıyar ve kavun; meyvelerden üzüm, zeytin ve kiraz ekonomik kalkınmaya önemli katkı sağlamaktadır.

Ürün bazında uzmanlaşmış olması ilin güçlü yanlarından birini ortaya koymaktadır. Özellikle Nevşehir'in kuru üzüm üretimi Türkiye üretiminin yarısından fazlasını oluşturmaktadır. Sofralık ve yağlık zeytin ile tütün ise getirisi yüksek olduğu için tercih edilen ürünleridir. Nevşehir, beyaz et üretiminde ülke çapında 3. sırada yer almaktadır. Yumurta üretimi açısından değerlendirildiğinde ise 4. sıradadır. Bu açıdan, yumurtacılığın il için önemli bir kaynak olduğu ve yüksek oranda katma değer sağladığı anlaşılmaktadır.

2 Tarım

Turistik Değere Dönüşüm

Kapadokya Bölgesi'nde turizmde sonra öne çıkan sektörlerden en önemlilerinden biri de tarım sektörüdür. Sulu ve susuz tarımın yapıldığı bölgede üzüm, patates, kabak çekirdeği en verimli tarım ürünleridir. Toprağın ve kültürün korunması açısından tarım sektörü önem verilmesi gereken bir sektördür. Bununla birlikte, tarım ve turizmin entegrasyonu sonucunda katma değer artışı gözlenecektir.

3 Depoculuk

Mağaralarda Saklı Kalanlar

Nevşehir'in Ortahisar yerleşmesinde 530 depoda 7 milyon sandık, Kavak, Gülşehir gibi çevre depolarla birlikte toplam 10 milyon sandık bulunmaktadır. Narenciye ve patates deposu olarak kullanılan mağaralar turizme kazandırılması gereken önemli kültür eserleridir. Ayrıca Mersin'den gelen narenciye Ortahisar'da depolanarak yurt içi ve yurt dışı pazarlara gönderilmektedir. Çevre yerleşmelerden depolarda çalışmak üzere işçiler getirildiği ve bu sayede istihdam kaynağı oluşturulduğu bilinmektedir.

3 PROGRAM

Eğitim

Üniversite- Kent Etkileşimi

Üniversite- kent etkileşimi sosyal, ekonomik, kültürel ve ekolojik geliştirme ve iyileştirmeleri bilimsel çatı altında yerelin katılımıyla tasarlamayı hedefler. Sosyal ve ekonomik yapı etkileşimi ile yerel - bölgesel ekonomik faaliyetlerde canlılık ve iş gücü hareketliliği, üniversitenin getireceği iş olanakları ve onun çarpan etkisi ile olacaktır. Bu şekilde, bilimsel yaklaşım ile kar amacı gütmeyen kurum ve kuruluşlara kaynak aktarımı ve ekonomik dengenin sağlanması da mümkün olacaktır. Sürecin ekolojik ve mekânsal amaçları ise, tarihi dokunun bakım ve kontrolünü hedef alan, çevreci yaklaşımları kapsayacaktır.

Turizm

Yeni Stratejiler

Turizm stratejileri, turizm artış beklentisine göre kurgulanmalı ve de ihtiyaçları karşılayacak altyapı güçlendirilmelidir. Ulaşım kaynaklarının daha etkili kullanımına yönelik stratejiler oluşturularak bölge içerisinde turizmin eşit ve dengeli olması için turizm yönetim planı yapılarak, turizm güzergâhları belirlenmeli; risk analizleri yapılarak korunacak alanlar belirlenmeli ve koruma çalışmaları güçlendirilerek halk bilinçlendirilmelidir.

Toplum

Yerel Ekonomi

Kültür turizminin en önemli ögesi, yerelin yaşama kültürüyle turizmin entegre edilebilmesidir. Nevşehir’de ise en büyük sorun, yerelin göç etmesidir. Bunun nedenleri arasında; turizm baskısı, yerelin geçinme problemleri, yabancılaşma, genç nüfusun iş bulamaması yer almaktadır. Geleneksel üretim bazı yerleşimlerde kaybolmuş bazılarında ise kaybolmak üzeredir. Geleneksel üretim biçimlerinden olan çömlekçilik ve şarapçılık, sunulacak eğitim programları aracılığıyla yaygınlaştırılacaktır. Nevşehir’de yer alan verimli bağ alanları ise devletin teşvikiyle birlikte yerele kazandırılmalı, ürüne dönüşümün sürekliliğini sağlamak üzere üreticiler desteklenmeli ve ürünler dış pazarlara açılmalıdır.

3 PROJE

Eğitim

Üniversite ve Bilimsel Etkileşim Mekanizması

Üniversite ve bilimsel etkileşim mekanizmasını çalışan bir sistem olarak kurgulamak adına, kararlar yerleşimlerin özgün potansiyellerini ve zayıf yönlerini güçlendirmek amacı ile kurgulanmıştır. Kent merkezinde, yerinden edilme ve soylulaştırma hareketlerinin azaltılması, kentsel dönüşümün konu olduğu bu dönemde tarihi dokunun özgün nitelikleri ile kente kazandırılması ve nitelikli gelişim alanlarının oluşması projenin temel amaçlarıdır.

Tarihi kent mekanında gerçekleştirilecek kentsel dönüşüm projesi revize edilerek; Nevşehir Üniversitesi Mimarlık Fakültesi’nin kale ve çevresine taşınması, fakülte bünyesinde restorasyon bölümü açılması ve kale çevresindeki konut stoğunun bir kısmının öğrenci konutu işlevi kazanması öngörülmüştür. Ayrıca kent merkezine sanat, kültürel miras ve pazarlama ile kültür ve dil bilimleri bölümlerinin yer alması öngörülmektedir.

Avanos tarihi kent mekânı ile ilişkilendirilecek bir üniversite yerleşkesi ve onun bünyesinde Uygulamalı Sanatlar Fakültesi, bölgenin geleneksel kültürünü yaşatmak adına gerekli teorik ve uygulamalı altyapıyı sağlarken, buradaki üretimin günümüz ekonomik anlayışı ile yönetilmesi adına üniversite merkez yerleşkesi ile işbirliğine ve değişim programlarına gidecektir. Ayrıca, Ziraat Fakültesi ile bölgenin ekolojik değerlerinin sürdürülebilirliği adına bilimsel altyapı da oluşturulacaktır. Ürgüp’te hali hazırda bulunan meslek yüksekokulu, şarap üretim teknolojileri ve bağcılık programları ile büyütülmesi öngörülmektedir. Bu şekilde, yerleşimlerin özgün potansiyelleri bilimsel çatı altında değerlendirilerek, proje bazı uygulamalı organizasyonlar ile Kapadokya Bölgesi’ni sosyal, ekonomik, fiziksel ve ekolojik yönleriyle çevreleyen bir eğitim ağı kurgulanmıştır.

3 PROJE

Turizm

Uçhisar- Göreme- Ürgüp Üçlüsü

Uçhisar, Göreme ve Ürgüp önemli turizm destinasyonları olarak bölgenin önemli ölçüde konaklama tesis kapasitesini sağlamakta olan ve bu işlevi sürdürmesi planlanan alanlardır. Bu kararları kontrol altına almak için; konaklama tesis tipolojileri, alan büyüklüğü ve kapasite kararları verilmelidir.

Avanos, Mustafapaşa ve Ortahisar da alternatif turizm potansiyelleri ve alternatif ekonomik kaynakların güçlenmesiyle kimlik kazanarak özgünleşecek alanlardır. Bu potansiyeller Avanos'ta geleneksel el sanatları, Mustafapaşa'da doğa yürüyüşü, atlı safari, kamping, Ortahisar'da ise soğuk hava depoculuğu ve doğa turizmi olarak sıralanabilir.

Merkez ise turizm odaklarının hizmet merkezi kimliğinin güçleneceği yerleşme olacaktır. Çevresinde önemli turizm alanlarının olması merkez için önemli bir potansiyeldir, ancak merkezin hizmet sektöründe yeterli gelişmeyi sağlayamamış olması ve bu bilincin gelişmemesi de eğitim altyapısıyla desteklenecektir.

KTKGB (Kültür Turizm Koruma Geliştirme Bölgesi) alanı dışında kalan yerleşmeler ise; daha çok kırsal nitelikte bölgeler olup, geçimlerinin bir kısmını ev pansiyonculuğu yaparak sürdürmektedirler. Aynı zamanda, bu bölgelerde bulunan Kaymaklı, Derinkuyu, Özkonak, Mazı, Gökçetoprak yer altı şehirleri koruma altına alınmalıdır. Ev pansiyonculuğu dışında önerilecek diğer geçim kaynakları ise tarım sektörüne teşvik sağlanmasıyla gerçekleştirilecektir.

3 PROJE

Alternatif ekonomik çeşitlilik

Kültürel Bakış

Nevşehir genelinde özgün kaynakların ve alternatif ekonomik kaynakların geliştiği, yerleşmelerin hiyerarşik kademelenme mantığıyla değil, özgün kimlikleriyle etkileşim içinde olduğu bir bölge oluşması hedeflenmektedir. Bu bağlamda yerleşmelere bakacak olursak; Ürgüp alternatif ekonomik faaliyetlerin sürdürülebilirliği adına yapılan eylemler, turizm ile özdeşleşmiş bölge iskeleti için ek bir kaynak ve etkileşim mekanizması oluşturacaktır. Buradaki yüksekokulun şarap üretim teknolojileri programı ile desteklenmesi, bağların korunması ve üzümün işlenmesi adına gerekli altyapının kurulmasını sağlayacaktır. Özgün kültürel değerlere sahip Avanos'ta bu değerlerin devamlılığını sağlamak ve kentin fiziksel ve ekonomik mekânının faydalanması için gerekli çevreyi oluşturmak, bu bölge için tasarlanan hedeflerin genel amacıdır.

Kültürel değerlerin üretilmesi ve pazarlanması için ihtiyaç olan mekânsal dokuyu tarihi kent merkezinde üretmek ve oluşturulacak üniversite kampüsü ile teorik altyapıyı kurgulamak bölgesel dayanıklılığı kurmak adına yapılacak ana eylem öncesi girişimler olacaktır. Ortahisar'da alternatif ekonomik faaliyetleri desteklemek üzere geliştirilen politikalar; depoculuğu desteklemek, yerleşim için depo alanlarını korumaya yönelik gelişme alanı kararlarını düzenlemek ve çevresinde bulunan vadilerin düzenlenerek doğa yürüyüşü aktiviteleri için uygun hale getirilmesi olacaktır. Mustafapaşa'nın atlı safari ve doğa turizmine uygun vadi varlığı, Beyderesi Vadisi'nin kamp alanı olarak düzenlenmesini desteklemektedir. Kentte turizm odağı oluşturma eğilimi engellenerek tesislerin kent merkezinde geleneksel dokuya uyumlu gelişimi öngörülmüştür.

Sosyo ekonomik gelişimin ve alınan kararların mekânsal yansımaları kültürel bakış açısı ile hayat bulacak, mekânsal oluşumlar yerleşimlerin kimliklerini tanımlayacaktır. Merkez, bölgesel kalkınmanın dönüştürüldüğü ve yeniden üretildiği öğrenci yerleşimi; Avanos, geleneksel sanatın yaşayan tarihi kente uyumladığı sosyal yerleşim; Ürgüp, turist konaklama ve alternatif ekonomi noktası; Uçhisar, yerel halk ve turist fiziksel mekanda entegre olduğu konaklama yerleşimi; Göreme, kültürel miras-turizm entegrasyon noktası; Ortahisar, günübirlik turizm ve tarımsal ekonomik faaliyet durağı; Mustafapaşa ise, yerel üzerine uzmanlaşmış eğitim ve vadileriyle alternatif turizm noktası rollerini üstlenecektir.

BÖLÜM

05

Nevşehir'in Geleceği
için 9 Temel İlke

NEVŞEHİR'İN GELECEĞİ İÇİN 9 TEMEL İLKE

---

1. **K**ORUMA: DOĞAL KAYNAKLAR
  2. **A**SIR: MEDENİYET ZENGİNLİĞİ
  3. **P**ERİ BACASI: EKOLOJİK DEĞER
  4. **A**Ş: YÖRE MUTFAĞI
  5. **D**ÖNGÜ: DOĞA'NIN UYUMU
  6. **O**RTAK AKIL: BİLİNÇ
  7. **K**APASİTE: YERELİN ÖNEMİ
  8. **Y**AŞAM KÜLTÜRÜ: DAYANIKLILIK
  9. **A**KTİF: GENÇ NÜFUS
-

KORUMA: Doğal Kaynaklar

Bölgenin ve kentin ekolojik değerleri ve bu değerler çerçevesinde oluşmuş kültürel peyzaj, bölgenin her kentinde çeşitlilik göstermektedir. Kapadokya Bölgesi, doğa harikası olan Peri Bacaları ile tanınmaktadır. Ayrıca vadiler, bozkırlar, dağlar ve akarsular Kapadokya coğrafyasının temel öğeleridir. Özellikle kentin en önemli ekolojik değerine sahip kültürel vadiler, barındırdıkları konut yapısının mimari özellikleriyle, yetiştirilen tarım ürünleriyle ve yaşamını sürdüren diğer canlılarla farklı kültür coğrafyaları yansıtmaktadır.

Doğal güzellikleri dışında binlerce yıl farklı toplumlara ev sahipliği yaptığı için Peribacaları, içlerine oyulmuş kayadan evler, yeraltı şehirleri, kiliseler gibi günümüze ulaşan tarihi ve sanatsal yapılarla dikkat çekmektedir. Bölge, insanlık tarihi boyunca önemli bir ticaret ve kültür merkezi olarak gelişmiştir.

01

ASIR: Medeniyet Zenginliği

Kapadokya Bölgesi, tarih içerisinde çeşitli devlet, toplum ve önemli kişilerin adlarıyla anılan dönemler yaşamıştır. Kapadokya Bölgesi'nin tarihi M.Ö. 3000'lerde yaşamış Asur ticaret kolonileri ve Hititlere kadar gitmektedir. Kapadokya Bölgesi'ni üç ana dönemde incelemek mümkündür. Birinci dönem paleolitik, neolitik ve antik dönemlerdir. İkinci dönem Roma ve Bizans dönemleri ve son dönem Türk Dönemi'dir. İpek Yolu'nun Kapadokya'nın içinden geçmesi ve birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması, Kapadokya Bölgesi'nin turizm potansiyelini ve önemini artırmaktadır.

PERİ BACASI: Ekolojik Değer

Kapadokya Bölgesi'ndeki Erciyes, Hasandağı ve Göllüdağ, jeolojik devirlerde aktif volkanik dağlardır. Jeolojik devirlerde, günümüzden on milyon yıl önce, Miyosen devrinde başlayan jeolojik hareketlilik belirli aralıklarla günümüze kadar sürmüştür. Buradaki Neojen gölleri altındaki volkanik dağlardan çıkan lavlar platolarda, göllerde ve akarsular üzerinde 100-150 m. kalınlığında birbirlerinden farklı sertlikleri olan tuf tabakalarını oluşturmuştur. Bu jeolojik oluşumların yanı sıra vadi yamaçlarından aşağıya akan sel suları, rüzgâr, tuf bloklarını aşındırmış ve günümüzde "Peribacası" ismi yakıştırılan ilginç oluşumları ortaya çıkarmıştır. Coğrafi olaylar Peribacaları'nı oluştururken, tarihi süreçte, insanlar da bu peribacalarının içlerine ev, kilise oymuş, bunları fresklerle süsleyerek, binlerce yıllık medeniyetlerin izlerini günümüze taşımıştır.

Peribacaları en yoğun şekilde Uçhisar-Ürgüp-Avanos üçgeni arasında yer alan vadilerde bulunmaktadır. Kapadokya'nın turizm potansiyelinin en önemli etmenleri arasında olan peribacaları, yeni koruma stratejileriyle birlikte sürekliliği sağlanmak üzere korunmalıdır. Yapılan koruma planlarında peribacalarının bulunduğu bölgelerin turistik kullanıma açılmasına izin vermek yerine bu alanlardaki konut dokusunu ve beraberindeki mimari dokuyu koruma planları hazırlanarak kamu-özel-sivil işbirliğiyle birlikte yerelin göç etmeden var olan kültürü devam ettirmesi ve koruması gerekliliği vurgulanmalıdır.

AŞ: Yöre Mutfağı

Nevşehir mutfağı tarımsal ürünleri çok çeşitli olmamakla birlikte bölgesel denebilecek yemekleri vardır. Genellikle et tüketimi fazladır. Yörede sebzeçiliğe de önem verildiğinden birçok sebze yetiştirilmekte ve yemeklerinde kullanılmaktadır.

Bölgenin en önemli geleneklerinden biri yöreye özgü şaraptır. Nevşehir genelinde yaklaşık 25.000 ha alanda 150-170 bin ton yaş üzüm üretilmektedir. Bu anlamda, Nevşehir'deki bağ alanı Türkiye'nin %5'ini oluşturmaktadır. Ürgüp'te her yıl 2-6 Haziran tarihleri arasında uluslararası şarap yarışması ve 3-6 Ekim'de bağbozumu festivali düzenlenir. Ürgüp'te Şarap üretim teknolojileri ve gastronomi programlarıyla bu alternatif ekonomik kaynağın geliştirilmesi ve bilinçli bir şekilde devam ettirilerek sürekliliğin sağlanması öngörülmüştür.

04

DÖNGÜ: Doğa'nın Uyumu

Kapadokya Bölgesi'nde; insanın doğa ile uyumlu etkileşiminin ortaya çıkardığı birikim bölgenin değerlerini oluşturmaktadır. Doğanın mimarisi olan peribacaları, insanın oluşturduğu kaya oyma evler ve bu evlerin korunmasında büyük etkisi olan güvercinler bir yaşam döngüsü tanımlamaktadır. Günümüzde Nevşehir, aynı yapı içerisinde hem kilise hem caminin bulunduğu ender coğrafyalardan biridir. Ayrıca, bölgenin doğal mimarisi tarım kültürünün sürmesini de sağlamaktadır. Ancak yanlış kullanımlardan dolayı bu potansiyel günümüzde sürdürülmemektedir.

05

ORTAK AKIL: Bilinç

Kapadokya Bölgesi'ndeki en büyük tehdit, turizmin tamamen ticari odaklı olarak düşünülmesine bağlı olarak yerele zarar verilmesinin turizmi oluşturan kültürü yok etmesidir. Bu sistemi kontrol altına almak için yereli aktifleştirmek ilk adımlardan biri olmalıdır. Bunun için de; yerelin geçmişte geçimini sağladığı sektörlerle turizmin entegre edilmesi gereklidir. Bunlar da alternatif geçim kaynaklarının canlandırılması ve bunların üniversitede açılan bölümlerle desteklenerek bilinçli olarak yapılması ile girişimcilğe fırsat sağlanması sonucu mümkün kılınacağı öngörülmüştür. Ortak bir paydada buluşarak kamu, özel, turist, öğrenci ve halk paydaşlarının her biri bu sistem içerisinde aktif rol almalıdır.

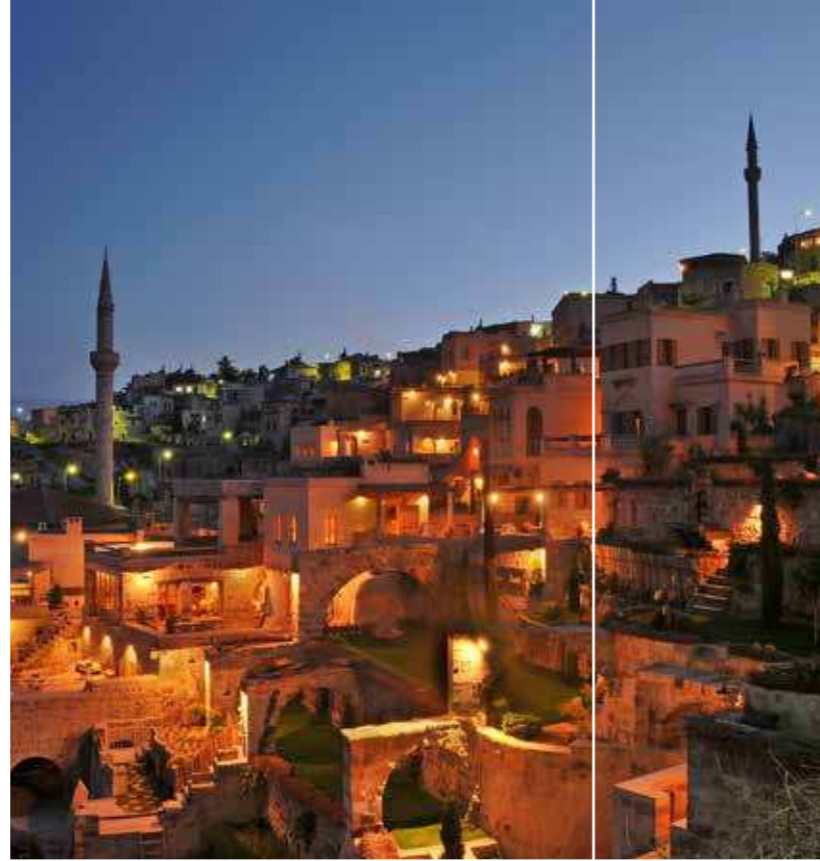
06

KAPASİTE: Yerelin Önemi

Turizm sezonu olan zamanlarda, turizm hareketleri yoğunluk kazanmakta ve Göreme Milli Parkı, yeraltı şehirleri ve peribacaları yoğun ziyaretçi akışına maruz kalmaktadır. Bu nedenle, bölge için ziyaretçi kapasitesi ve ziyaretçi uygulama programları belirleme çalışmaları yapılmalıdır. Vadi sınırlarındaki yüksek kapasiteli turistik tesis oluşumları ekolojik tehdit oluşturmaktadır. Koruma planları gözden geçirilerek riskli alanlar belirlenmeli ve gerekli önlemlerin alınması ve risk yönetim planlarının hazırlanması gerekmektedir. Ekolojik tehdit dışında, yüksek kapasiteli tesislerin yapımına izin verilmesi turist kapasitenin dolmasına hatta taşmasına bunun sonucunda yerel halkın göç etmesine, yaşayan nüfusla birlikte yerel kültürün de yok olmasına kadar gitmektedir. Bu nedenle, kapasite analizi yapılarak, yerel halkla bütünleşen turizm kurgulanmalı ve yerel halkın göç etmesi ekonomik ve sosyal destekle birlikte önlenmelidir.

YAŞAM KÜLTÜRÜ: Dayanıklılık

Kapadokya geleneksel yaşam kültürü öğelerine baktığımızda,

- İnsan- doğa etkileşimleri
  - Peribacaları
  - Kaya, oyma evler
  - Güvercinlikler
  - Dini yapılar ve inanç
  - Soğuk hava depoları
  - Yemek kültürü ve şarapçılık
  - Tarım ve üretim
  - El sanatları (çömlekçilik, halı dokumacılığı, el yapımı bebekler)
- olarak sıralanabilir. Bölgenin geleneksel yaşam kültürünü yaşatmak adına gerekli teorik ve uygulamaya yönelik altyapı sağlanarak, turizmin ve kültürün etkileşimli olduğu dayanıklı ve sürdürülebilir devamlılığa ulaşılması hedeflenmektedir.

08

45

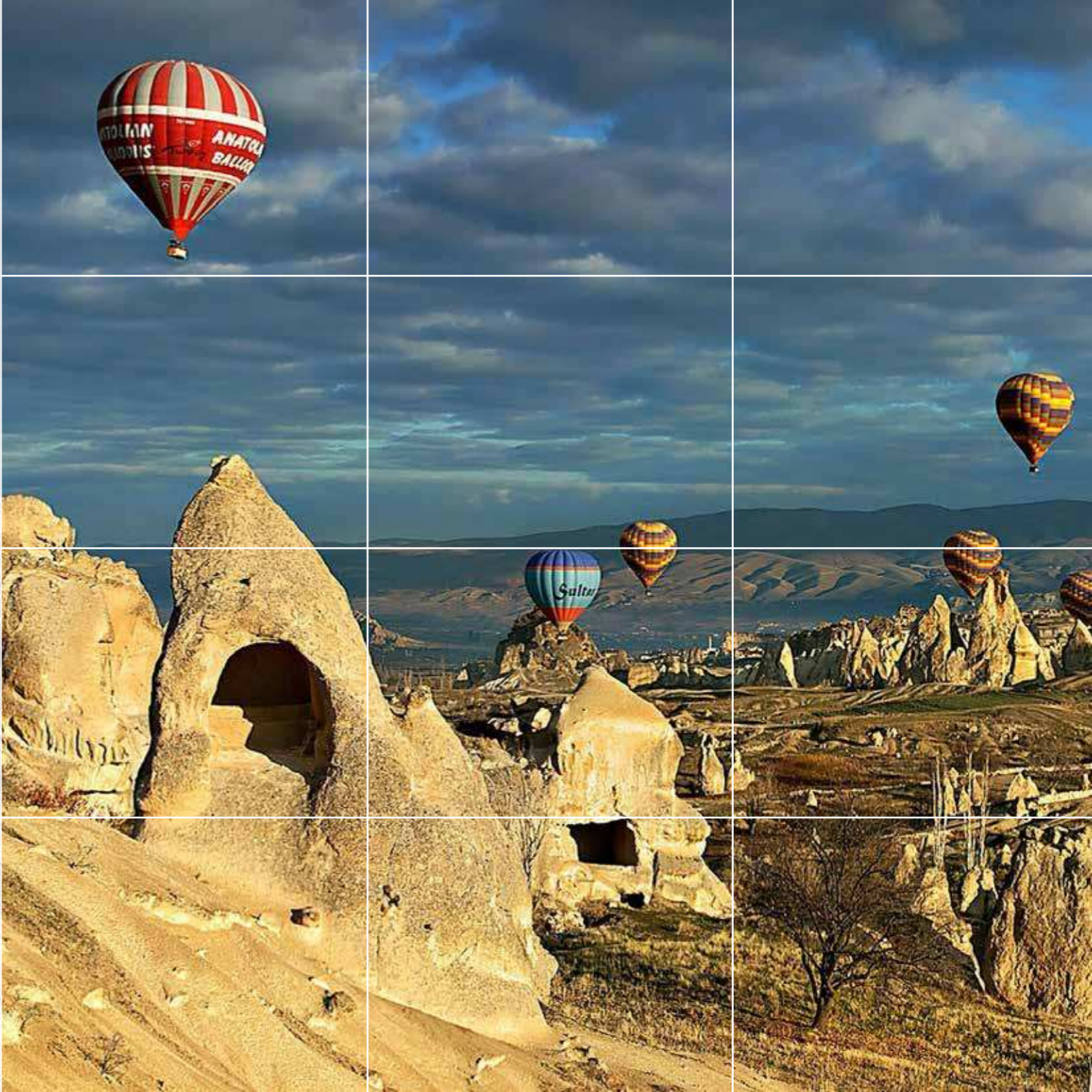
07

AKTİF: Genç Nüfus

Nevşehir'den eğitim amacıyla ayrılan genç nüfusun geri dönmesini sağlayacak iş imkânı bulunmamaktadır. Mesleki eğitim konusunda üniversiteye yeni açılan bölümlerle genç nüfusun aktif olmasını sağlayarak Nevşehir'deki girişimcilik potansiyeli yükseltilecektir. Genç nüfusun aktif olmasını sağlayacak ilk adımlardan biri; Nevşehir Merkez'de kale çevresinde bulunan köhnemiş yapılara öngörülmuş kentsel dönüşüm projesini revize etmek, %20-30'unu öğrenci konutları olarak düzenlemekle öğrenciyi kentten uzakta tutmak yerine kentin merkezinde tutarak gerçekleştirmektir. Üniversitede bulunan restorasyon bölümünün de merkeze taşınmasıyla kent merkezinde sosyal açıdan da bir hareketlenme yaşanması beklenmektedir.

09

			58 SIVAS	64 UŞAK	36 KARS				
			59 TEKİRDAĞ	65 VAN	70 KARAMAN	46 KAHRAMANMARAŞ			
	42 KONYA	50 NEVŞEHİR	60 TOKAT	66 YOZGAT	71 KIRIKKALE	49 MUŞ	24 ERZİNCAN		
14 BOLU	43 KÜTAHYA	51 NİĞDE	61 TRABZON	67 ZONGULDAK	72 BATMAN	74 BARTIN	77 YALOVA	16 BURSA	
40 KIRŞEHİR	44 MALATYA	52 ORDU	62 TUNCELİ	68 AKSARAY	73 ŞIRNAK	75 ARDAHAN	78 KARABÜK	17 ÇANAKKALE	79 KİLİS
41 KOCAELİ	45 MANİSA	54 SAKARYA	63 ŞANLIURFA	69 BAYBURT	76 İĞDIR			18 ÇANKIRI	
07 ANTALYA	01 ADANA							80 OSMANİYE	
08 ARTVIN	04 AĞRI							81 DÜZCE	47 MARDİN
15 BURDUR	03 AFYON								
27 GAZİANTEP	05 AMASYA	10 BALIKESİR	19 ÇORUM	30 HAKKARİ	53 RİZE	48 MUĞLA	55 SAMSUN	28 GİRESUN	09 AYDIN
	06 ANKARA	11 BİLECİK	20 DENİZLİ	31 HATAY	38 KAYSERİ	57 SİNOP	56 SİRT	29 GÜMÜŞHANE	
	02 ADIYAMAN	12 BİNGÖL	21 DENİZLİ	32 HATAY	39 KAYSERİ				
		13 BİTLİS	22 EDİRNE	33 İSPARTA	25 ERZURUM				
			23 ELAZIĞ	34 İSTANBUL	26 ESKİŞEHİR				
				35 İZMİR					

81 KENT VİZYON